

Delavec iskaja vsak petek v datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 24.—, za pol leta K 12.—, za četrt leta K 6.—. Posamezna številka 40 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljajte na uredništvo in upravlništvo Ljubljana, Šelmburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopis se ne vračajo. — Inzerati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 60 vinarja, pri trikratni po 58 vinarja, pri šestkratni po 56 vin., pri celoletnih objavah po 54 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica 50 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Sodrugji in sodružice, pripravite se za dostojno proslavo 1. maja!

Splošna železničarska stavka.

Pred enim letom so stavili železničarji svoje zahteve. Napravili so potem neki zapisnik, po katerem so dosegli večino svojih zahtev. A končana pa stvar še ni bila. Toda sedaj, ko je postal železniški minister g. dr. Korošec, je ta sporazum prekršil in izdal odredbo, po kateri bi bili železničarji še bolj prikrajšani, kakor so bili prej. Naravno je, da so se železničarji temu uprli, zlasti, ker je hotel minister tudi odpraviti osemurni delavnik in baje je tudi v načrtu, da železničarji niso več nastavljeni, da se odpravi pokojnina itd.

Prišlo je do stavke v celi Jugoslaviji in sicer oni četrtek o polnoči. V stavko so stopili vsi železničarji, uradniki in delavci ter se doslej sploh ni kršila, dasi so zadnje dni skušali Zvezarji in krščanski socialisti vplivati na to, da bi njihovi pristaši postali stavkokazi. Doživeli smo celo to, da so narodno-socialistični Zvezarji proti volji njih vodstva sklenili, da ne gredo na delo.

Sprva so železničarji sami prevzeli vse straže po železnici, toda v dveh dneh je železnice zasedla vojaška oblast. Promet pa kljub temu ne more funkcionirati. Vlada pa ni ostala le pri teh odredbah. Razglasila je, da se morajo vojaštvu podvrženi železničarji javiti v službo, ali pravzaprav k orožnim vajam. Nato je deželna vlada za Slovenijo prepovedala vse shode. In kaj bo sedaj storila, res ne vemo, ker pač drugega orožja nima.

In železničarji vztrajajo svoji prvotni disciplini, ki je lastna le dobri organizaciji. Vse grožnje, preganjanje, obrekovanje po meščanskih listih, vse to jih ne premakne z mesta, ker vedo, da je njih boj pravičen. Boj železničarjev ni le njih boj; v tem boju gre za materialni dobiček, gre pa tudi za socialne pridobitve, ki si jih proletarijat ne sme dati vzeti. Od tod namreč tudi izvira ona solidarnost vsega drugega delavstva. Če padejo železničarji, utegnejo pasti mnogo socialne pridobitve, za katere v Jugoslaviji merodajni politiki nimajo prav nič zmisla.

V tem boju se je pokazala pri nas na Slovenskem v vsej svoji nagoti klerikalna stranka. Ta je na krmilu, ta ima kršč.-socialen program, pa kljub svojemu programu nastopa proti delavstvu, ki se nabaja v boju, naravnost tiransko.

Spričo dejstev je povsem naravno, da delavstvo v industriji ne more mirno opa-

zovati klerikalnega nasilstva. Tu ne gre za kdove kake koncesije, ne gre za gmotno škodo države, ampak za zmago gre, organizacijo hočejo razbiti železničarjem, zato da bi potem gospodarili z njimi in z drugim delavstvom, kakor bi hoteli. Vse delavstvo se je izreklo solidarno z železničarji. Najprej hoče napraviti protestne stavke. Rudarji so zahtevali, da se napravi tridnevna protestna stavka, ki naj dokumentira, da delavstvo nima volje vtakniti v žep nasilstva, ki so neopravičena in ki nimajo drugega namena, kakor škodovati delavstvu.

Živeti hočemo, svobodni državljani hočemo biti, to je vse. Če bi bil dr. Korošec imel voljo, bi se bil lahko pogodil z železničarji. Ker pa te volje ni imel, je dal razkričati stavko za politično, po časopisju, ki je vsaj moralno tudi on zanj odgovoren, se širijo najgnusnejše laži in obrekovanja, zato imenujemo ta boj od strani klerikalcev in tudi drugih meščanskih strank kot nepošten.

Vlada naj se zaveda, da je boj železničarjev, boj delavstva sploh ter da se mora ta boj končati za delavstvo častno, če ne danes pa — jutri.

Delajte, delajte, delajte!

Tako se sliši iz vseh ust in možno je čitati, kako o tem jadikuje kapitalistično časopisje. Ono neprenehoma stoka, kako hočemo vsi propasti, ako se ne poglobimo močneje v delu ter s tem dvignemo produkcijo. Kmet naj orje in koplje, da moramo čimveč izvoziti, da popravimo valuto. Delavec v tovarni naj več dela, da zmanjšamo uvoz blaga in to zopet radi dvignjenja valute.

Mi vsi vemo, da se mora delati. Zato pa ravno hočemo, da naj vsi delajo, da bode korist dela pripadala le onim, ki delajo.

Naš majhni kmetič oziroma bajtar koplje, orje in dela marljivo — a je vendar lačen, ako pa že lačen ni, je nag in bos, kupiti ne more obleke niti obuvala. Delavec dela, a je kljub temu lačen, nag in bos.

Gospoda, ki stoka, bi bolje napravila, da se sama poprime koristnega dela z ene strani, z druge naj bi se zadovoljila z manjšim dobičkom. Ali ta gospoda nakupila je jeseni ves živež od kmeta za nizke cene, a prodala ga v inozemstvo za drag denar. Zaslužila je s tem ogromne vsote, denarja, tukaj pa pustila zemljo

brez živeža. Človek bi lahko še vendar oprostil to dejanje, ako bi ta gospoda namesto denarja uvozila v našo zemljo obleke, obuvalo, poljedelsko orodje, popravila tovarniške stroje in uredila promet. Vraga! Nič od tega. Prodala je ves naš živež za dolarje in franke ter s tem dvignila ceno tujemu denarju.

Mesto potrebne obleke, obuvala in poljskega orodja itd. je privlekla v državo kakao, čokolado, bonbončke, fino milo, svilo, čipke ter čevljičke iz fine tanke kožice, da ne bi obtiščali nežne nožice njihovih gospodičen itd. Sedaj pa, ko je nastal glad in beda ter je ta gospoda neizmerno dvignila cene blagu in delavec vsled tega zahteva višjo plačo, tedaj vpilje ta gospoda, kako sta delavec in kmet kriva, da je vse drago in zahteva, da naj delavec za njen dobiček dela ne samo 8, ampak 10 ali pa še več ur na dan. Veli, vsaj tudi v Rusiji delavci delajo sedaj 12 ur. Dobro ste zadeli! Delavci v Jugoslaviji hočejo radovoljno to storiti, kadar bo v Jugoslaviji potreba, da delajo za sebe, za svojo državo, — a ne za kapitalistično državo oderuhov in dobičkarjev.

Zato je vsako plakanje gospode za 10- oziroma še večurnim delavnim časom — zaman. Delavec se ne bo hotel usmiliti teh krokodilovih solz. Saj pa tudi ni neumen, da bi se še hujše mučil za dobičke te gospode, ker čim več da dela, tem dražje je vse in položaj neznosnejši. Več marljivosti, velika gospoda, pa manjši dobiček, več poštenja mesto korupcije! Kmetu polje, delavcu tovarno — in videli boste, da narod ne propade, ampak še za vas ostane suhega kruha. Vsaj pa tudi ni nikjer zapisano, da bi ravno vi morali biti gospodarji zemlje in tovarne!

Milan Lemež:

Zakon o osemurnem delu v Nemški Avstriji.

Nemška Avstrija je izdala glede ureditve delavnega časa na dan dva zakona. Prvi zakon je izšel 19. decembra 1918, ki pa je bil le prehodnega značaja. Drugi zakon z dne 17. decembra 1919 šele definitivno urejuje vprašanje osemurnega delavnika. Oni prehodni zakon je tvoril tudi podlago za naredbo deželne vlade za Slovenijo glede osemurnega delavnika.

Oba zakona imata skupno to, da določata delovni čas za delavca in nameščanca na največ osem ur tekom 24 ur.

V to dobo pa se ne štejejo odmori. Za delavke, nameščence in moške mladostne delavce do 13. leta pa določata oba zakona, da delavni čas za cel teden ne sme presegati 44 ur, in da morajo ob sobotah končati z delom ob 12 uri dopoldne. V tem oziru ščiti nemško avstrijski zakon bolj ženske in mladostne kot naš jugoslovanski zakon, ki ne dela te razlike, marveč določa za vse 48 urni delavni teden. Če se naj konča ob sobotah delo ob 12 uri opoldne, morajo po našem zakonu delati vsi brez izjeme dnevno 9 ur. V Nemški Avstriji morajo v tem primeru delati moški po 9 ur, ženske in mladoletni pa samo po osem ur.

Dočim je prvi nemško avstrijski zakon omejil osemurni delavnik samo na industrijska podjetja, je novi zakon raztegnil veljavo tudi na malo obrt, sploh na vsa podjetja, za katera velja zakon o trgovskih nameščencih; na vsa javna podjetja tudi če ne velja za nje obrtni red; na podjetja državnega monopola; na podjetja javnih zahavišč, periodičnih tiskovin in njih prodaje.

Slovenska naredba je tudi omejila osemurni delavnik začetkoma samo na industrijska podjetja in to radi tega, ker je prihajal pritisk predvsem iz vrst industrijskega delavstva. V tem oziru so šli Bosanci takoj začetkoma mnogo dalje. Oni so takoj raztegnili veljavo osemurnega delavnika tudi na malo obrt. Pri nas se je uvedel ta osemurni delavnik šele oktobra lanskega leta z zakonom, ki je sedaj v veljavi v celi državi.

Naše organizacije se bodo morale sedaj zlasti boriti še za to, da se uvede tudi pri nas za ženske in mladoletne delavce do 18. leta 44 urni delavnik in da se bo moralo za te končati delo ob sobotah ob 12 uri opoldne.

Kar se tiče podaljšanja delavnega časa, določa novi nemško-avstrijski zakon, da dovoljuje to podaljšanje politična oblast na prošnjo delodajalca za navadne obrate največ 30 dni tekom koledarskega leta, pri sironskih obratih pa 60 dni. Največ more oblast dovoliti 10 ur dnevnega dela.

Ob nepredvidni potrebi enkratnega podaljšanja delavnega časa, da se prepreči ukinjenje obratovanja ali pa ob podaljšanju za največ tri dni v enem mesecu, zadostuje naznanilo politični oblasti prve stopnje.

Novi nemško-avstrijski zakon dovoljuje tudi izjeme od teh določb, t. i. da se za gotove obrate ukinejo določila o osemurnem delu, ali to pod gotovimi pogoji. Dovoljenje daje za take izjeme državni urad za socialno upravo na Dunaju. Predno pa da to dovoljenje mora zaslišati predvsem zastopnike strokovnih organizacij delavcev in nameščencev in zastopnike organizacij podjetnikov, poleg tega pa še posebni svet, sestavljen enakomerno iz delodajalcev in delojemalcev. To dovoljenje mora vsebovati tudi pogoje, pod katerimi se sme podaljšati delavni čas. Predno izda urad tako dovoljenje, se ima predvsem ozirati na posebnost obrti, zlasti na obrt zunan na deželi.

S to določbo je omogočeno, da se zakon prilagodi potrebam gospodarskega življenja. Vendar je važna določba, da brez privolitve delavstva te izjeme niso dopustne. Naš zakon take določbe nima in je v tem oziru brez dvoma pomanjkljiv.

Nadure je plačati najmanj 50 odstotkov višje kot navadne delavne ure.

Pravico zahtevati te nadure na nimate samo oni, ki so nameščeni s tedensko ali dnevno plačo, marveč tudi vsi oni, ki

so nameščeni z mesečno plačo, torej ne samo delavci, ampak tudi nameščenci.

Kazen za samovoljno prekrščenje tega zakona je določena po obrtnem zakonu. Tudi tu je prednost pred našim zakonom v toliko, da je po obrtnem zakonu možno podjetnika kaznovati pod gotovimi pogoji s tem, da izgubi obrtno pravico. Po našem zakonu pa je možno kaznovati le z denarno kaznijo.

Mezdno gibanje „Strojnih tovarnen in livaren“ v Ljubljani.

Nobeno podjetje v celi Sloveniji nima tako malo smisla za delavstvo, kakor ravno Ljubljanske »Strojne tovarne in livarne«. Pa zakaj to? Ker je to podjetje največji kapitalistični blok, ki proizvaja stroje ponajveč za lesno industrijo, ki je sama udeležena tudi pri Jadranski banki. Vrana pa vrani ne izkljuje očl.

Trma, s katero je gospod ravnatelj inž. Boncelja obdarjen, se je pri zadnjih pogajanjih dne 19. aprila zlomila, če ne že popolnoma, se je vsekakor precej razlomila. Gospod ravnatelj Boncelj z njegovim harlekinom Govekarjem in starim lisjakom Zabkarjem, se je moral trdno stoječi organizaciji kovinarjev ukloniti, kajti izpredvidelo se je, da je le delavec tisti faktor, ki vse ustvarja in da se brez njega v tovarnah kolesje ne vrti.

Pri pogajanjih dne 19. aprila se je zvišala plača osem delavcem za 50 odstotkov, dražinske doklade za ženo se zvišajo za 400 odstotkov in tedenska plačila za vse nepreskrbljene otroke do 14. leta pa za 300 odstotkov.

Zopet en korak naprej po sigurni poti se bližamo našemu cilju.

Mednarodno gibanje rudarjev.

Že leta 1918, so sklenili rudarji na Angleškem, da se naj vzpostavi boj za socializacijo rudnikov. Takratni ministrski predsednik pa je to preprečil s tem, da je rudarjem podal različne pogoje, kateri so bili sprejeti v korist občnega blagorja. Posebna komisija v Južnivalški je dne 9. marca z 3487 proti 640 glasovi sklenila, da se upelje direktna akcija v svrhu socializiranja rudnikov. Obenem se je sklenilo, upeljavo mezdnega gibanja. Dotični sklep se je predložil strokovnemu kongresu v odločbo. Predlog rudarjev je izvajal okolnost, da se naj potom generalne stavke doseže socializiranje rudnikov. Strokovni kongres je nato z 3:8 proti 1 milijonu glasov sklenil, da se naj socializacija skuša doseči le potom politične agitacije in parlamenta.

Meščansko kapitalistično časopisje slavi ta sklep in hoče s tem konstatirati, da angleški strokovniaki niso fanatični oziroma revolucionarni. Direktna akcija je torej končno uničena. Dalje se javlja, da je predsednik rudarske zveze, sodrug Smillie odložil svoj mandat.

Na Francoskem v okrožju Pas de Calais so storili rudarji v stavko.

V Nemčiji so zahtevali rudniški podjetniki, da jim vlada naj dovoli zvišanje cene premoga v znesku 18 mark pri toni.

Rudarji so vložili potom svojih zastopnikov protest in sicer:

Sodrug Osterroth in I öffer, pristaša socialno-demokratske fakcije v narodni skupščini sta stavila sledeči predlog:

Frakcija smatra zvišanje cene premoga v višini 18 mark za tono kot nadomestek obnavljanja stavb v rudnikih za

izključeno brez udeležanja države na rudniških obratih. Frakcija ne bode nikdar glasovala za premoženje kapitala v rudarstvu na stroške ljudske skupine, ako bi država kot predstavitelj ljudstva ne imela določene koristi. Zgorajšnji predlog se je enoglasno odobril.

Oklic mednarodne strokovne zveze.

Pisarna mednarodne strokovne zveze je izdala oklic, ki se tiče potrebe nuru celega sveta. Obenem vsebuje ta oklic tudi cilj osvoboditve delavstva na podlagi novega reda, ki ga ogrožata vojaška in reakcionarna stranka. V temu oklicu izražena je volja delavstva, da se uniči vsak vsklik ogorčenja za nove vojske. Dalje se opominja delavstvo na združitev nasproti reakciji, ki triumfira na Ogrskem, je ogrožala Nemčijo in je končno nevarna tudi drugim deželam. Splošni boj naj predvsem velja za socializacijo produktivnih sredstev, a ne v smislu podražavljenja, marveč v občo korist, in to je mogoče le pod vplivom zastopnikov delavstva in konzumetov.

Sodrugom v Nemčiji priporoča, da naj v tem boju proti reakciji opuste vsa nesložna gibanja. Ako si delavstvo celega sveta soglasno vzame socializacijo kot svoj cilj, potem bode reakcije povsod konec in zmaga je delavstvu zagotovljena.

Brezposelno zavarovanje na Angleškem.

Londonski list »Economist« prinaša načrt novega zakona glede brezposelnega zavarovanja v sledečem obsegu:

Novi zakon glede obveznosti prispevanja k brezposelnemu zavarovanju, razširi se na vse osebe, ki spadajo v področje bolniškega zavarovanja, izvzeto je le poljedelsko in hišno služno osebje.

Na Irskem velja ta zakon samo glede obrtnih strok, za katere je veljala že doslej obveznost zavarovanja za brezposelnost. Med tem se pooblašča ministrstvo za delovne razmere, da z dovoljenjem zakladnega odseka izposluje uveljavljene zgorajšnjega zakona za vse izvzete obrte. Tedenska brezposelna podpora naj znaša za moško osebo 15 šilingov in žensko 12 šilingov mesto prvotnih 7 šilingov (pozneje 11 šilingov) po dosedanem zakonu. Prispevki so tedensko določeni na 3 pence za moškega delavca in 2 in pol pence za ženske. Prispevke plačuje delodajalec kot delojemalec. Za mladoletno osebje obojega spola v starosti 16 do 18 let veljajo nižji podporni in prispevni stavki. K obojestranski prispevni svoti bo plačevala država eno tretjino.

Obenem obstoja možnost za posamezne obrtne obrate, da se oprostitjo splošnega zavarovanja ter si ustanovijo posebno zavarovanje, ki bo dajalo enako oziroma višjo podporo, vsekakor mora biti onprostitev odobrena od ministrstva za delavske razmere.

V slučaju zasebnega zavarovanja plača država samo eno desetinko proračunjenega zneska, ki bi ga vplačala delodajalec in delojemalec, ako bi ostala v splošni zavarovalnici.

S tem zakonom bo okoli 12 milijonov oseb prizadetih. Letni izdatki državne blagaine v to svrhu bodo dosegli znesek 3 do 4 milijone funtov šterlingov, nasproti 1¼ milijona dosedanjih letnih prispevkov.

Kaj je s povoznimi in avto-delavnicami v Ljubljani?

Ljubljanske povozne in avtodelavnice je prevzela vojaška uprava po nekem dogovoru med deželno vlado za Slovenijo in vojaško oblastjo ter je v njih nekaj časa obratovala. Izkazalo se je pa, da je nezmožna voditi take delavnice, zakaj iz predloženih računov je bilo razvidno, da bi te delavnice že ob površnem obratovanju, kakršno je bilo uvedeno, donšale mesečno do 30 tisoč kron čistega dobička, kljub temu pa je vodstvo teh obratov, namesto, da bi bilo uvedlo racionalno obratovanje, ustavilo delo, češ, da se ne rentirata. Že zadnjič smo omenjali, da je bilo na razpolago še mnogo avtomobilov in voznega parka, kar bi se bilo lahko polagoma popravljeno v denar spravilo. Obratovodstvo je vse to prezrlo, ni upoštevalo ne potrebo avtomobilov, ne voz deloma za promet, deloma za naše kmetijstvo, marveč je delavnice zaprlo, vozni park in nekaj orodja pa odpeljalo v Srbijo, druge stroje pa demontiralo, ker jih je najbrže hotelo tudi odpeljati. In sedaj leže tam kakor stara šara, namesto, da bi se izrabili za izdelovanje orodja in strojev. Da pa ne bo kdo mislil, da gre tukaj za kako malenkost, ki ne prihaja kdo ve koliko v poštev, omenjamo, da se nahaja v obeh delavnicah toliko strojev, da bi utegnili v teh dveh podjetjih zaposliti nad 5000 kovanarjev, mizarjev, kolarjev in sedlarjev. Med orodjem se nahajajo tudi silne množine pil: toliko, da bi z njimi založili lahko celo Slovenijo, dočim jih strojne tovarne in drugi obrati niti za potrebo nimajo.

Dokaj značilno za to neracionalno gospodarstvo je tudi dejstvo, da je ti delavnici hotela prevzeti državna železnica z odobrenjem generala Smiljanoviča in obratovati v njih. Ali kaj se je zgodilo? Upravitelj Vasič jih ne da, kljub temu, da tam počiva obrat že dva meseca. Po čigavem nalogu nam ni znano.

Upravitelj Vasič sicer trdi, da ima dovoljen kredit za obratovanje. Ali doslej je ostalo pri tej trditvi in če bi to tudi bila resnica, imamo eno bojazen, to namreč, da se namera, ki so jo imeli ob ustavitvi obratov, prej ali slej vendarle uresniči v škodo našega delavstva.

Povozne in avtodelavnice so demobilizacijski material in spadajo v področje deželne vlade za Slovenijo, oziroma razpolaga z njimi komisija za stvarno demobilizacijo. S koncem tega meseca namerava vojaška oblast odpustiti vse civilno delavstvo iz drugih obratov. S tem bo narasla armada brezposelnih.

Zato se nam zdi naravnost čudno, kako da se vlada, ki dobro pozna te razmere, in ki trdi, da je socialna in gospodarska, za vse to ne briga dovolj energično in ne poskrbi že preventivno za odpomoč. Po našem mnenju spada vprašanje povoznih in avtodelavnic naravnost v nje področje, v vseh drugih ozirih pa bi morala dajati vlada inicijativo.

Deželna vlada za Slovenijo naj se torej odloči, naj pokaže, če ima voljo; če tega ne stori, pada nanjo velika odgovornost.

Dolgovi naše države.

Meščanski listi prinašajo sledeče podatke o državnem dolgu Jugoslavije: Višnji dolg naše države iznaša: 1. 6 odstotni vrednostni papirji v kronah 239 milijonov kron; 2. 6 odstotni vrednostni papirji v dinarjih 28 milijonov kron; 3. posojilo od avstro-ogrške banke 300 milijonov kron

4. 20 odstotni odbitek pri kolikovanju denarja 900 milijonov kron; 5. nepokrit dolg narodne banke 988 milijonov; toraj 2155 milijonov kron. — Stalni dolgovi: 1. predvojno posojilo Srbije 900 milijonov frankov po današnjem kurzu 9 milijard kron; 2. vojni dolg Srbije 2 milijardi frankov ali 20 milijard kron; 3. ameriansko posojilo Srbiji 12 milijonov dolarjev ali 3 milijarde kron; 4. ameriansko posojilo državi SHS 55 milijonov dolarjev ali 8250 milijonov kron; 5. angleško francosko posojilo državi SHS 50 milijonov frankov ali 500 milijonov kron; 6. angleško francosko posojilo državi SHS 56 milijonov frankov ali 560 milijonov kron; stalni dolgovi znašajo 41.250 milijonov kron. — Vsi dolgovi pa 43.404 milijonov kron. — K tej ogromni svoti pa še ni všteta odkupnina osvobojenih dežel, katero so nam naši »zavezniki« nahrbitili, ki pa bo gotovo znašala okrog 800 milijonov kron v zlatu, oziroma kakih 20 milijardah kron! Narod, veseli se toraj! Prišli bodo neznosni davki, naklade in takse n sam vrug še vedi kaj!

Mezdna gibanja.

Uspeh mlinarjev v Kranju.

Delavstvo podjetja V. Majdič se je že od februarja nahajalo v mezdnem gibanju, ki se je z odločnim nastopom, zastopnika osred. društva, dobro končalo. Omeniti je treba, da je g. Majdič s pomočjo ravnatelja stvar nalašč zavlčeval, hoteč s tem razbiti organizacijo. Pri sklepanju pogodbe je ravnatelj skušal celo stvar zavleči s tem, da je zahteval, da mora poleg našega zastopnika biti tudi zastopnik Krščanske strokovne zveze, izjavljajoč, da je veliko delavstva vpisanega v delavskem konzumnem društvu. Šele, ko mu je s. Bartulovič dokazal, da konzum v tem pogledu nima nič skupnega s strokovno organizacijo, je ravnatelj nekoliko popustil. Toda vse eno ni hotel popolnoma odnehati, na vsak način je hotel imeti zastopnika KSZ. Ko se je končno s. Bartulovič odločno temu upri in energično zahteval, da se ima pogodbo takoj izvršiti je g. ravnatelj od svoje pobožne želje odnehal. Ker mu je ta manever izpodletel, se je odločil še za en poizkus. Že tisto popoldne, ko se je pogodbo podpisalo, je šel med delavce vpraševati in agitirati za KSZ, toda tudi to mu je izpodletelo. Delavstvo se predobro zaveda, da ne bi vedelo, kam pes tace molli, in ne bo nasedlo na ta lim, pa četudi se vsi ravnatelji na glavo postavijo. Tudi dobro ve, da edino močna organizacija je v stanju, da mu njegov socialni položaj poboljša, zato se je še bolj čvrsto oprijelo nie. Z pogodbo, ki se je sklenila 16. t. m., dobi delavstvo poleg drugih ugodnosti 60 odstotkov povška na plačah in 40 odstotkov doplačila na plače od 1. februarja do 17. aprila. S tem pa ni še vse doseženo, ker nihče ni tako sramotno plačeval svoje ljudi kakor ravno g. Majdič. In taki ljudje se upajo potem agitirati za Krščansko socialno zvezo. Vsa čast taki organizaciji, za katero se potegnile naši največji izkoriščevalci. Mi pa kličemo tem trinom vedno naprej, ker bodočnost je naša!

iz strokovne organizacije.

Črna. Odbor podružnice Unije slov. rudarjev nujno prosi vse one tovariše, ki imajo izposojeno kako knjigo z društvene knjižnice, da jih čimprej vrnejo. Knjižnico je treba namreč preurediti, vsled česar se morajo knjige zbrati. Tudi mežiški tovariši naj nam v tem pogledu strožejo.

Domači pregled.

Konzumno društvo za Ljubljano in okolice je dovolilo na predlog sodruga A. Kristana v podporo svojem preganjanju železničarjev 100.000 K. Preganjanje je veliko in železničarji se žrtvujejo, torej zaslužijo njih svoji kakor sami res materialno in moralno podporo.

Stanovanjska beda v Ljubljani. V občinski seji dne 20. t. m. je obravnaval s. Kocmur o stanovanjski bedi. Ker je v Ljubljani okoli 800 rodbin brez stanovanja, ni treba za to nikakih dokazov. Silno pomanjkanje stanovanj v Ljubljani zahteva nujno potrebnih akcij. Treba je zato denarnih pomočkov, graditi večje hiše, izpremembe stavbinskega reda za Ljubljano in sodelovanje občinskega sveta. Novi zakon glede zidave stanovanjskih hiš ima dobre strani. Če danes ni mogoče mnogo zidati, se pa da v mestu dvigniti nekaj hiš ob manjših stroških. Tudi predpisuje stavbinski red debele zidove kakor nikjer, zato so pri nas hiše precej dražje. Stavim te-le predloge: Slavni občinski svet skleni: 1. Mestna občina Ljubljana vzame inicijativo glede gradbe stanovanjskih hiš v Ljubljani ter stopi v stik z zavodi, ki so dolžni graditi stanovanjske hiše. 2. Grade naj se večje hiše in po najcenejših načrtih z majhnimi in srednjimi stanovanji. 3. V ta namen naj se votira oziroma najame večja milijonska glavica. 4. Glavnica naj se amortizira v 70 do 90 letih. 5. Izpremeni naj se stavbeni red mesta Ljubljane, da se omogoči izrabo prostorov za stanovanja, kar se da deloma izvesti z dvignjenjem hiš in eventualno s potrebno adaptacijo podstrešnih prostorov. 6. Izvoli naj se danes osemčlenski odsek, ki se pod predsedstvom gospoda župana ali njegovega pooblaščenca v prihodnjih dneh posvetuje o izvedbi teh predlogov. 7. Točko 6. predlagam kot nujni predlog. Predlog nujnosti je bil odklonjen. Gospod župan je obljubil, da skliče o tem vprašanju enketo, da se posvetuje o načrtu glede sprememb in glede glavnice.

Skrajni čas je! V nedeljski številki „Slovenca“ priobčuje g. Janko Jovan zanimiv članek o reorganizaciji prehrane, opomin belgrajski vladni gospodi, ki še sedaj ne uvideva potrebe, da se ukine svobodna trgovina (proti kateri smo se mi prvi izrazili), in da se monopolizira s sodelovanjem združnih organizacij uvoz in izvoz najpotrebnejših življenjskih produktov. Prehranbeno politiko dr. Korošca v prvi koncentracijski vladi člankar nič kaj laskavo ne kritizira in zaključuje, da je skrajni čas, da krene vlada nemudoma na drugo pot, dokler je še čas. — Da, gospoda, ko smo mi neštetokrat opozarjali na silne pogoške in pregrehe, ki jih je vlada meni nič tebi nič z lahkim srcem vsak dan zakrivila v škodo ljudstva, so nas klerikalci nesramno blatili, sedaj pa jim menda že sapa pojema. Na drugem mestu lasa „Slovenec“ demokrate, češ, sedaj vpijete s svojim dr. Tavčarjem za socialnopolitičnimi in prehranben. ukrepi, ko ste vendar vi vse mizerije ravno toliko krivi kakor mi. Da bi vas bilo sram! — Ubogi revčki ta naša preklaverna, nespособna buržoazija! In „Večerni List“ se še vedno upa pisati, da klerikalci vlečejo „voz iz blata“, ko je vendar jasno, da se je ta njihov voz že do ročice pogreznil — po njihovi zaslugi in pogreza se še vedno bolj!

Amerikanci revnim otrokom v domovini. Kakor smo že nedavno poročali, je izročilo Slovensko dramatično društvo „Ivan Cankar“ v Clevelandu sodr. Fran Svetku vsoto 31.298 K z namenom, da jo izroči sodr. Albinu Prepeluhu, ki naj ta

znesek razdeli med nekatero najrevnejše otroke in za mladež. Kdor bi želel sprejeti kaj od omenjene podpore, naj vložijo pismo prošnjo, v kateri naj navede, koliko otrok ima, koliko plače in koliko članov rodovine prejema zaslužek. Prošnje je nasloviti na naslov „Splošno kreditno društvo“, Aleksandrova cesta št. 5, Ljubljana, pod šifro: „Amerikanska podpora“.

Prikrajšani jezik. Predvčerajšnjim se je pri tukajšnjem sodišču končala obravnava — ki je bila že dvakrat preložena — radi obrekovanja kovinarske organizacije, oziroma njenih zastopnikov. Tožen je bil g. Ljudovik Krivec, livar v »Strojnih tovarnah in livarnah«, ki je obrekoval funkcionarje kovinarske organizacije, češ, da so ob priliki zadnje kovinarske stavke prodali stakajoče kovinarje za 40.000 K. Krivec je bil obsojen, potem ko so pričepotrdile lažljivost njegovega hudobnega jezika, na sedem dni zapora s trdim ležiščem. — Obžalovanja vredno je, da skušajo nekateri elementi s takimi umazanimi napadi na funkcionarje organizacije, škodovati in rovariti na ta način iz golega osebnega ozira, organizaciji in posmeznikom, katere se s tem le ovira pri organizacijskem delu. — Pri tem slučaju je kot značilno omeniti še to, da je obtoženec še pred razsodbo kratkomalo — izginil iz sodne dvorane.

O izidu stavke tobačnega delavstva. Nomo poročali v eni izmed prihodnjih števil. Ob tej priliki bomo tudi osvetlili demagogijo »Večernega lista«, ki v zadnjem času menda niti že sam ne ve, kaj bevska.

Izkaz zneskov za stakajoče moške delavce iz tobačne tovarne: Tobalne delavce med seboj nabralo 4160 K 40 vin, požarni čuvaji 82 K, neimenovan 100 K, Justin, klenar, Vič 22 K, Jos. Lovriša, čevljar, Vič 20 K, Fr. Klemenčič, slikar, Vič 40 K, fotograf 24 K, neimenovana 50 K, razni mali prejemki 54 K 80 vin; skupaj 4553 K 20 vin. Srčna hvala vsem darovalcem!

Sirite list „Delavec“.

Zabukovca. Rudarji v Zabukovci, katere je gospoda v zadevi preskrbljevanja hrane in obuvanja menda popolnoma pozabila vposlali so sledeči dopis: Gospoda okrog z živili bogato obloženih miz ne ve, najbrže pa noče vedeti kako važna da je kava za prehrano rudarskih družin — osobito v sedanjih mizernih časih. Ker ako bi to znala, ne prihajal bi sladkor tako neredno. Za mesec januar smo ga že dobili 20. reci dvajsetega marca. Za naše čakanje 2 mesecev pa se nas je nagradilo s tem da ga je dospelo za razdelitev 20 kg premalo. Količina, katere je bila v pogodbi z dne 12. januarja 1920 članu določena se je vsled tega zmanjšala. Zakaj zakasnjuje kompetentna oblast pojasnenje te krivice? Tudi kdaj, da dobimo določeni sladkor za mesec februar nam je uganka. Gospoda! le prihrani si nepotrebno upitje, da imamo rudarji v Zabukovci živila po nizkih cenah — ker resnično po nizki ceni so ona, katere se nam ne dajo. To polževo potovanje sladkorja posnema privržanje tudi drugih živil. Obuvalnico za Slovenio nadomestovala je letos hvala bogu narava, drugače bi morala naša deca izostati iz šole, ker v zimi kakor so bile navadno preteče — ne bi mogla bosa hoditi. Končno bi rabili tudi mi rudarji za popravo čevljev nekaj usnia in podplatov, ker se je tudi nas že celo prezrelo pri oskrbovanju usnia. Sodrugi v Zabukovci naj se tesneje oklenejo organizacije, ker le potom nie nam bo mogoče odpraviti krivično gospodarstvo v prehrani in obuvanju.

Preklc.

Podpisana preklicujem žaljive besede, ki sem jih govorila o gosp. F. Zupanču in se mu zahvaljujem, da odstopa od tožbe.

Storje, dne 7. aprila 1920.

Ana Breclj.

Obvestila.

Velike Rovane, F. P., Vašo zadevo glede pokojnine iz Bohuma smo izročili poverjeništvu za socialno skrb.

Zidan most. F. F. Naznanilo gleda shoda smo zadnjič prejeli prepozno. Vsako stvar, ki naj se jo v »Delavcu« priobči, moramo imeti v rokah najkasneje v sredo vsakega tedna.

Imate bolečine? V obrazu? V celem telesu? Vaše mišice in živci Vam odpuvedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluid! Bodete se čudili! 6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici 36 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice! 6 škatlic 18 kron. Prava želodec okrepčujoča švedska tinktura, 1 steklen. 15 K. Omot in poština posebej a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 334., Hrvatska. A.

Isdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciškanska ulica št. 6.

registrirano združenje z omejeno zavzo

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljakim mišim 8—; za podgane in miši K 8—; za ščurke K 10—; posebno močna tinktura za stenice K 7—; uničevalec moljev K 6—; prašek proti mrčesu K 4— in 8—; mazilo proti ušem pri ljudeh K 6—; mazilo za uši pri živini K 4— in 8—; prašek za uši v obleki in perilu K 6—; tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (uničevalec rastlin) K 6—; prašek proti mravljam K 6—.

Pošilja po povzetju zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 3.

KAJO DELIC
draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 4.

prilporeča svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebovanje itd. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstané po vseh vzorcih in merah, uhane i. t. d.

Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah ali pa izmenjava za novo blago.

Sodrugi I

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico II

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban št. 178.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4% . . . Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2% . . . Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zaloga, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincah pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Tržiču na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjanu); Koroška Bela Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje; Šoštanj; na Koroškem Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna I., Črna II., Pliberk; Maribor; Litija; St. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Tržiču; Sv. Ana pri Tržiču; Gorje pri Bledu; Štore pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaska Slatina; Radeče-Zidamet.

Se podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 13.

Društvo ima na razpolago poštne položnice, s katerimi zamorejo vložniki tenarne pošiljatve pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.